

روسی گری در سیاست کیفری ایران

(تاریخ دریافت ۱۳۹۹/۰۲/۱۵، تاریخ تصویب ۱۳۹۹/۰۵/۱۲)

فاطمه سادات هاشمی فرد^۱

دکتر علیرضا حسنی

چکیده

مطالعه بر روی کجروی های اجتماعی یکی از شاخه های علوم اجتماعی است که معمولا بر روی جامعه حاضر صورت می گیرد. شناخت کامل بازار فعالیت های غیر قانونی از جمله تن فروشی دشوار و در مواردی غیرممکن است، در عین حال بدون شناخت ویژگی های بازار پدیده ای مثل تن فروشی نمی توان سیاست های مداخله ای برای پیشگیری، کنترل یا کاهش آن طراحی کرد بررسی حقوقی پدیده ای چون روسپیگری در دو حوزه به سامان می رسد. اول؛ بررسی چرایی جرم انگاری این رفتار؛ دوم؛ بررسی عناصر سه گانه جرم. این جرم از جرائم به عادت بوده و تحقق آن منوط به ارتکاب رابطه جنسی به نحوی است که اشتغال مرتکب به آن احراز گردد. یافته ها نشان می دهد که پایگاه اجتماعی خانواده، گرایشات مذهبی والدین، وجود اعتیاد در خانواده، انحرافات اجتماعی و اخلاقی والدین، ازدواج مجدد والدین عوامل موثری است که بین متغیرهای فوق و روسپیگری رابطه وجود دارد. یافته های پژوهش نشان می دهد در بازار تن فروشی تقریبا مثل هر بازار دیگری قواعد و قوانین عرضه و تقاضا تاثیرگذار و تعیین کننده بسیاری از عوامل اند. سن ورود به روسپیگری در ایران بین ۱۶ تا ۲۲ سال و بالاتر از معیار جهانی است. روزهای پرکار هفته هم مثل بیشتر تحقیقات مشابه در دیگر کشورها، روزهای پایانی هفته عنوان شده است. یافته ها حاکی از آن است ۶۹ درصد دختران و

^۱ نویسنده مسئول

زنان روسپی دارای تحصیلات زیر دیپلم اند. ۶۵/۴ درصد مجردند و ۹/۶ متاهل هستند. ذکر این نکته ضروری است که نظام‌های استثماری با سرگرم نمودن جوامع در لذات کاذب جسمانی و جنسی، اذهان و افکار عمومی را از مسائل مهم و اساسی جوامع دور می‌کند و می‌کوشد با ایجاد شبکه‌های بین‌المللی جنسی و طرح نظریات مختلف در حوزه‌های جامعه‌شناسی، روان‌شناسی و سایر علوم به توجیه ضرورت وجود تشکیلات و صنعت جنسی بپردازند. در انتهای این مقاله پیشنهاد حقوقی جهت رفع خلاء قانونی احتمالی آورده شده است.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

۵۷۸

بخش اول: بررسی پیشینه مختصری از روسپیگری

در ایران نیز روسپیگری پس از طی فراز و نشیب‌های گوناگون و گذران اشکال مختلف به حیات خود ادامه می‌دهد. قبل از انقلاب می‌توان از ۵ نوع روسپیگری فعال نام برد: روسپیان قلعه شهرنو، روسپیان تفریح‌گاه‌های شبانه، روسپیان خیابانی، روسپیان منازل و روسپیان گودنشین (فرمانفرماتیان، ۱۳۴۹). عدم درک صحیح از بسیاری از پدیده‌های مدرنیته و استفاده ناصحیح از رسانه‌ها و همچنین غفلت از ریشه‌یابی عمیق و درمان روحی و روانی زنان آسیب دیده باعث شد این آسیب به شکلی زیرزمینی و گسترده قشرهای گوناگون جامعه را درگیر کند به گونه‌ای که سن روسپیگری به ۱۳ سال رسیده است (حاجی‌زاده میمندی، ۱۳۸۶: ۱۵). عمیق شدن این آسیب توجه پژوهش‌هایی را به خود وا داشته است. دورکیم نوسانات شرایط اقتصادی را یکی از علل مهم کجروی می‌دانست بدین گونه که در زمان بحران و کساد، فقر و بیکاری افزایش می‌یابد و از دلگرمی افراد کاسته شده و روحیه آنان تضعیف می‌گردد. با کاهش میزان درآمد و سستی بنیان اقتصادی جوامع جرائمی چون روسپیگری، پریشانی‌های روانی، ناسازگاری‌های خانوادگی افزایش می‌یابد. توسعه اقتصادی نیز با افزایش مصرف الکل، قماربازی، روابط جنسی نامشروع و خوشگذرانی‌های افراطی همراه است (فرجاد، ۱۳۷۴: ۱۲۳). کوئینگ در تکمیل نظریه دورکیم چنین می‌گوید: فقر به‌تنهایی یک عامل ثبات بخش است، اما اگر در مقابل تصویر ثروت و یا آرزوهای بلندپروازانه رفاه ارائه شوند، در آن صورت فقر غیرقابل تحمل می‌شود و در آن صورت رفتارهای انحرافی و نارضایتی اجتماعی رشد می‌کند. بنابراین رواج لوکس‌گرایی بی‌پشتوانه در سال‌های اخیر در ایران می‌تواند به عنوان یکی از ریشه‌های این پدیده مطرح گردد. اختلاف طبقاتی موجود در ایران در کنار اراده‌ای که برای ایجاد انگیزه در کسب رفاه اجتماعی تلاش می‌کند، موجب می‌شود تا برخی از زنان انگیزه خود را از طریق فروش تن به عمل تبدیل کنند (دادخواه، ۱۳۸۴: ۴-۳). بر اساس نظریه مرتون، جامعه‌ای که تأکید زیادی بر موفقیت مادی دارد ثروت به عنوان یک هدف فرهنگی و اجتماعی شناخته می‌شود و از آن‌جا که قشر کوچکی از جامعه دسترسی گسترده‌ای به امکانات

و اهداف مالی دارند و قشر وسیع‌تر دسترسی ناچیز، برای گروه مردم ابزار و اهداف با هم منطبق نیستند. این گروه هدف را مطلوب می‌دانند ولی امکان دسترسی بدان را ندارند (کلانتری و دیگران، ۱۳۸۴: ۷۱-۷۰). در این صورت امکان دارد برخی افراد جهت رسیدن به اهداف خویش به راه‌های غیرقانونی چون روسپیگری روی آورند و بدین ترتیب پای‌بندی خود را نسبت به ارزش‌ها و اهداف جامعه یعنی ثروتمند شدن حفظ کرده ولی آن را از طریق ابزارهای تأیید نشده جستجو کنند (ولد و دیگران، ۱۳۸۰: ۲۲۲).

بخش دوم: طرح مساله

درخصوص رابطه عمومی بین عوامل اقتصادی و بزه کاری از دیدگاه جرم‌شناسانه معمولاً عوامل اقتصادی به عنوان مهم‌ترین عامل روسپیگری تأکید می‌شود. در کتب حقوقی به سه دسته از جرائم اشاره شده که شامل جرائم علیه مالکیت، جرائم علیه امنیت و آسایش عمومی و جرائم علیه تمامیت جسمانی و معنوی افراد می‌شود. شاید اینگونه به نظر برسد که قضاوت و در یافتن چرایی در موضوع برخی جرائم مانند قتل و سرقت و جعل چندان مشکل نیست اما قضاوت در برخی با مشکلات و مصائب بسیاری مواجه است. چرایی جرم‌انگاری پدیده روسپیگری منوط به پاسخ چند پرسش است. موضوع جرم چیست؟ آیا انسان بر جسم خود مالکیت مطلق دارد؟ معیارهای اخلاقی یا دینی موجود در جامعه تا چه میزان می‌توانند به تحدید دایره آزادی‌های انسان در این حوزه پردازد؟ جرم‌انگاری روسپیگری طریقت دارد یا موضوعیت؟ بزه دیده جرم؛ آیا فرد روسپی، افراد جامعه یا افراد مرتبط با شخص روسپی هستند؟

پرسش‌های بسیاری که ذهن اندیشمندان و حقوق دانان را متوجه خود ساخته است. با پاسخ به این سوالات نحوه مواجهه با این پدیده مشخص می‌شود و جرم‌انگاری یا جرم‌زدایی صورت می‌گیرد هاردمن می‌گوید، به دلیل محدودیت‌های مالی و اقتصادی ممکن است برخی از زنان به نشانه مقاومت و یا پاسخ به فقر، به تن‌فروشی روی آورند به عبارت دیگر گاهی روسپیگری، راهبردی فعال در مواجهه با فقر است اما چرا؟ در پاسخی نه چندان جالب می‌توان گفت در

دنیایی که مردان در مقایسه با زنان از هر حیث از حقوق بیشتری برخوردارند شاید روسپیگری راهی باشد که بیشتر زنان بی‌پشتیمان (بدون شوهر، برادر، پدر) را قادر به ادامه حیات سازد. لزوم پرداختن به عوامل خانوادگی که می‌تواند در تن دادن این زنان به چنین عملی تأثیرگذار باشد از آن جهت می‌تواند حائز اهمیت باشد که حدود یک میلیون نفر بی‌خانمان در کشور زندگی می‌کنند که به نیازهای اولیه خود محتاج‌اند ولی حاضر به انجام چنین عملی برای کسب درآمد و امرار معاش خود نیستند. لذا به نظر می‌رسد شرایط رشد و شکل‌گیری شخصیت این افراد با دیگر افراد جامعه باید تفاوت داشته باشد که آنها برای کسب درآمد چنین عملی را انتخاب کرده‌اند. از طرفی شمار دختران فراری که زمینه‌ساز اصلی فعالیت روسپیگری هستند در هر سال افزایش نسبی می‌یابد. پدیده روسپیگری، نه تنها سلامت امنیتی و اخلاقی بلکه سلامت بهداشتی و روانی اجتماع را نیز به خطر می‌اندازد. تأثیرات این پدیده در سلامت جنسی زنان و مردان از طریق گسترش برخی بیماری‌ها به ویژه ایدز که در این مقاله بدان اشاره مختصری خواهد شد، از آن جهت نگران‌کننده است که آمار مبتلایان به ایدز در سه ماهه اول سال ۱۳۸۲ بنا به اظهار مرکز مدیریت بیماری‌های وزارت بهداشت به ۵۷۸۰ نفر رسیده است. تحقیقات فراوانی در این زمینه انجام شده است که همه نشان از درآمد بیشتر زنان روسپی صحنه می‌گذارد. از جمله گزارش روزنامه‌ها در مورد زنان روسپی در سال ۱۹۹۸ در سوئد نشان می‌دهد. درآمد روزانه آنها (۱۴ هزار کورون سوئد) با درآمد یک ماه فرد شاغل در یک حرفه معمولی بی‌مهارت برابر بوده است. گزارش نشریه اکونومست در سال ۹۲ روندهای مشابهی را در کشورهای عربی و لیتوانی نشان می‌دهد که در این نوشتار با فرض ضرورت ممنوع دانستن روسپیگری به بررسی ابعاد حقوقی و فقهی آن پرداخته شده است.

بخش سوم: مفهوم روسپیگری

بند اول: معنای لغوی روسپیگری

روسپیگری یا تن‌فروشی به عمل افرادی گفته می‌شود که از راه ارتباط جنسی با جنس مخالف اقدام به کسب درآمد می‌کنند. روسپیگری همانگونه که پیداست از دو کلمه «روسپی»

و «گری» تشکیل شده است. کلمه «روسپی» به معنی دریافت پول به ازای قرار دادن جسم و تن برای برقراری رابطه جنسی است. کلمه «گری» هم به اشتغال این کار اشاره دارد. روسپیگری می‌تواند هم توسط زن و هم توسط مرد صورت پذیرد و همچنین روسپیگری از باب تسمیه به ضد، بر زنان هرزه و روسیاه به عنوان طعنه و تمسخر اطلاق می‌شود که مخفف روسپید است «دهخدا، ۱۳۷۷: ج ۸، ص ۱۲۳۷»

پس عیسی به مخالفانش چنین گفت: «به راستی به شما می‌گویم که خراج گیران و روسپیان، پیش از شما وارد پادشاه خداوند می‌شوند.» در فرهنگ لغت ترکی-استانبولی واژه روسپی با عبارت orospu آمده است. این واژه در زبان عربی با عباراتی از جمله: قبحه، عاهره، مجون، فاجره، فاحشه و... آمده است و در زبان انگلیسی با عباراتی چون: slut-hooker- prostitute-harlotry-adultery-fornication-mool-tart آمده است.

بند دوم: تعریف اصطلاحی روسپیگری

تعاریف مختلفی در حقوق و اصطلاح برای روسپی و روسپیگری ارائه شده است:

- تقاضا یا توافق جهت پرداختن پول در قبال رفتار جنسی (-gardner 2004:p391)
- ایجاب زن در خصوص جسم خویش برای نزدیکی جنسی یا سایر رفتارهای جنسی در قبال دریافت پول (martin,1997,p364) که در این تعریف پیشنهاد زن به مرد به عنوان رفتار مجرمانه شناخته شده است.
- روسپیگری عبارتست از انجام رفتار جنسی در قبال پول.
- روسپی به زنانی اطلاق می‌شود که از راه خودفروشی امرار معاش می‌کنند و شغل دیگری ندارند و تحت نظامات این شغل به کار می‌پردازند (صدر، ۱۳۸۲:ش ۹۸، ص ۱۹)

- روسپی کسی است به دیگران خدمات جنسی می‌دهد و در ازای آن پول دریافت می‌کند (کریمی مجلد، ۱۳۸۰:ش ۸۹، ص ۱۱)

بخش چهارم: روسپیگری در جوامع مختلف

تلقی جوامع درباره روسپیگری در طول تاریخ در زمان‌ها و مکان‌های مختلف متفاوت بوده است. در دوره باستان در میان سومریان نخستین انواع آن یعنی روسپیگری مقدس رواج داشته است. در منابع کهن نشانه‌های بسیاری مبنی بر روسپیگری مقدس وجود دارد که به احتمال فراوان خاستگاه آن شهر بابل بوده است به گونه‌ای که هر زنی ناچار بود یکبار در زندگی اش به مکان مقدس میلیتا (milita) برود و در آنجا با مردی بیگانه به نشانه مهمان‌نوازی رابطه جنسی برقرار کند. علی‌رغم اینکه در قانون یهود روسپیگری ممنوع شده بود. در یونان باستان هم زنان و هم مردان تن به روسپیگری می‌دادند. روسپی‌های زن گاه اشخاص با نفوذ و قدرتمند بودند که مکلف بودند لباس‌های متمایز بر تن کنند و مالیات پردازند. در روم باستان اغلب روسپیان از میان توده مردم بودند. در دانمارک می‌توان روسپیگری را به منزله شغل دوم اختیار کرد. در آلمان و هلند به کمک نظامی سازمان‌دهنده روسپیگری به مکان معینی محدود شده است و در یونان با مجوز پلیس شغلی قانونی محسوب می‌شود. استعمال لفظ خرابات در ادبیات عرفانی تاویل شده است و شاعران و عارفان ایرانی از سنایی به بعد از آن به معنای استعماری آن به کار برده‌اند و مقصود از آن را محل پاکبازی و از خود رهایی دانسته‌اند. در قانون مجازات اسلامی ایران روسپیگری و قوادی و هرگونه فعالیت مربوط به اینگونه امور به طور کلی ممنوع و مشمول مجازات است قضاوت در مورد درستی تعاریف ارائه شده منوط به بررسی عناصر تشکیل دهنده روسپیگری است. با شناخت این مولفه‌های اصلی می‌توان تعریف روشنی از روسپیگری ارائه داد که ابتدا در مورد چرایی جرم‌انگاری و پس از آن به بررسی عناصر تشکیل دهنده روسپیگری می‌پردازیم:

بند اول: چرایی جرم‌انگاری پدیده روسپیگری

چرایی ممنوعیت روسپیگری در دو جنبه رشد و ظهور پیدا می‌کند. روسپیگری نوعی جرم مانع است. به چه معنی؟ برخی از جرائم وجود دارند که آنها صرفاً برای ایجاد مانع و دیواری هستند تا از جرائم شدیدتر جلوگیری شود. به تعبیر دیگر جرائم مانع جرائمی هستند که به منظور سد معبری برای جرائم دیگر استفاده می‌شود. اگر بخواهیم از دیدگاه ابزارگرایانه به این پدیده بپردازیم باید بگوییم این پدیده جرم‌انگاری می‌شود تا بوسیله آن از ارتکاب رفتارهای جنسی ممنوع و در راستای آن ناسالم و ضداجتماعی همچون زنا جلوگیری به عمل آید. پس دیدگاه مانع بودن جرم در اینجا ظهور و بروز پیدا می‌کند. دیدگاه موضوعیت داشتن این پدیده: باید به این مسئله مهم دقت و توجه نمود که پدیده روسپیگری صرف‌نظر از جرائمی که در راستای آن و مرتبط با آن به وقوع می‌پیوندد خود، جرم بوده و باید برای آن مجازات تعیین گردد. با این مقدمه باید بگوییم پدیده روسپیگری طریقت ندارد بلکه بر عکس اصطلاحاً موضوعیت دارد. به همین دلیل است که این موضوع جرم‌انگاری و برای آن مجازات تعیین شده است. از منظر دیگر همان‌طور که گفته شد در پی روسپیگری، جرائم مرتبط با آن به وقوع می‌پیوندد مانند قوادی^۱، امرار معاش از طریق روسپیگری^۲، دایر کردن فحشا خانه^۳ یا به قول گویندگان قدیم خراب خانه‌ها یا خرابات و... امرار معاش از طریق روسپی‌گری که اگرچه این مسائل در کشور ما جرم است ولی در بسیاری از کشورهای اروپایی به مرحله عملیاتی و کاملاً مجاز در آمده است. همان‌طور که گفته شد و با توجه به این دو دیدگاه اگرچه این پدیده در برخی کشورهای اروپایی همچون نیوزلند جرم نیست که حتی برای آن بازار کار و حقوق قانون کار و بیمه بیکاری و... در نظر گرفته شده است، دارای ممنوعیت نیست و در کشوری همچون آمریکا فقط در ایالات نوادا، روسپیگری مجاز است ولی در سایر ایالات، رفتاری مجرمانه به حساب می‌آید. (scheb,1999:p190)

¹ - procurement

² - Living on the earning of prostitution

³ - Brothel

بند دوم: عناصر تشکیل دهنده روسپیکری

عنصر مادی: تحقق هر جرمی هر چند منوط به انجام دادن رفتاری است که قانون گذار آن را وضع کرده است و یا امتناع از رفتاری است که به آن تکلیف کرده است که البته با توجه به موضوع قابل بحث ما که پدیده روسپیکری است این جرم صرفا با انجام فعل تحقق پیدا می کند نه ترک فعل؛ ولی آثار زیان بار یا نتیجه ای که از این رفتار حادث می شود در تحقق جرم شرط نیست. پس باید گفت قصد باطنی زمانی قابل مجازات است که تظاهر خارجی آن به صورت رفتاری مغایر با اوامر و نواهی قانون گذار آشکار می شود. (اردبیلی، ۱۳۹۴:ص ۳۰۱) هر آنچه که از شمول فعل و انفعالی ذهنی مرتکب خارج و به نحوی تجلی بیرونی داشته باشد در چارچوب رکن مادی جرم قابل بررسی است. (آقایی نیا، ۱۳۸۵:ص ۲۴)

همانگونه که در بالا اشاره کردیم پدیده روسپیکری تنها با فعل مادی تحقق می یابد و تحت هیچ شرایطی با ترک فعل محقق نمی شود، حال آنکه این رفتارهای مجرمانه ممکن است در قالب ایجاب، توافق یا نزدیکی جنسی باشد و موضوع در خور بحث نوع رفتار مادی است که آیا صرفا با ایجاب و پیشنهاد جرم محقق می شود یا علاوه بر ایجاب، توافق طرفین هم ضرورت دارد؟ که با بررسی موضوع مطلق یا مقید بودن این جرم پاسخ تمام این سوالات و البته سوالات پیش رو در خصوص روسپیکری محقق می شود. برخی از جرائم، قطع از نتیجه زیان بار احتمالی آنها کامل به شمار می آید که این جرائم را اصطلاحا جرم مطلق می نامند. (اردبیلی، ۱۳۹۴:ص ۳۱۲). با توجه به این مقدمه کوتاه روسپیکری جرمی مطلق است که برای تکمیل عنصر مادی آن تحقق نزدیکی جنسی ضروری می باشد. در قانون برخی کشورها چون انگلستان، روسپیکری در قالب تحریک، قابل پیگیری بود و اینکه صرفا ایجاب محقق شود برای تحقق این جرم کافی بود (martin,1997:p4351). البته متاسفانه در خصوص مطلق یا مقید بودن این پدیده در حقوق داخلی با مشکل مواجهیم؛ چون در متن قانون و سایر کتب حقوقی متن مشخص و مصرحی در این مورد وجود ندارد پس ناچارا باید قضاوت در این مورد را به عرف و اصول تفسیری سپرد. پس بهترین راهکار برای تعریف روسپیکری، تلقی عرفی از

این رفتار است. در نهایت یادآوری این نکته خالی از لطف نیست که ارتکاب جرم اغلب مستلزم جنبش و حرکتی از طرف فاعل است که به آن جرم فعل می‌گویند که در این پدیده موضوع مورد بحث ما، جرم فعل است و همواره با فرض کنش ایجابی متصور است (اردبیلی، ۱۳۹۴:ص ۳۰۳)

عنصر معنوی (روانی): برای تحقق جرم، نقض اوامر و نواهی قانون گذار به تنهایی کافی نیست. خواستن، یکی از مولفه های عنصر روانی و مبنای تقصیر است که اراده ارتکاب نیز گفته می‌شود (اردبیلی، ۱۳۹۴:ص ۳۳۶). عنصر معنوی یا رکن روانی جرم همان فعل و انفعال ذهنی مغایر با قانون جزایی دانسته شده است که این فعل و انفعال ذهنی، گاه تفکر مجرمانه است که از جرم عمدی حاصل می‌گردد و در برخی موارد؛ کاهلی، قصور و عدم تفکر است که در نتیجه آن جرم غیر عمدی حاصل می‌گردد.

آنچه در رکن روانی جرم به عادت ضروری است تنها سوء نیت عام نقض مکرر دستور قانون گذار است. با توجه به این مقدمه سوء نیت عام برای تحقق رکن روانی جرم روسپیگری کافی است و نیازمند هیچگونه اثبات امری نیست. یعنی نکته مهم و قابل بحث ذکر این مسئله است؛ اثبات این نکته که روسپی با علم به ممنوعیت برخی رفتارهای جنسی به صورت مکرر به ارتکاب این دسته از فعالیت ها پرداخته است که انگیزه نیز در رکن روانی این جرم بی تاثیر است و داشتن یا نداشتن انگیزه ای خاص در ارتکاب یا عدم ارتکاب جرم تاثیری ندارد. پس منظور از قصد به معنی همان کوشش و کشش اراده برای رسیدن به هدف معلوم است این هدف همان مخالفت با دستور قانون گذار است که به سوء نیت تعبیر شده است (اردبیلی، ۱۳۹۴:ص ۳۳۸). روسپیگری با این اوصاف عبارت است از «تحقق مکرر نزدیکی جنسی با مردان به گونه ای که فرد عرفاً به زنا اشتغال داشته باشد.»

جرم به عادت: با توجه به آنچه تاکنون در این نوشتار اشاره شد مقتضای تحقق جرم به عادت، ارتکاب فعل معین در دفعات مکرر و به گونه‌ای که عادت مرتکب و یا به عبارت دیگر بزه پیشگی وی از ارتکاب این فعل احراز گردد (اردبیلی، ۱۳۷۹:ص ۱۶۷). صرف ایجاب و

قبول یا حتی برقراری رابطه جنسی و تحقق زنا، برای اطلاق عنوان روسپی کافی نمی‌باشد هر چند برخی معتقدند برای تحقق جرم به عادت، حداقل دو بار ارتکاب جرم ضروری دانسته شده است و گاه تنها دو بار ارتکاب، کافی می‌باشد (محسنی، ۱۳۷۵، ج ۲، ص ۳۵۹). به نظر می‌رسد که داوری عرف در استنباط تحقق یا عدم تحقق عنوان عادت، باید ملاک رفتار باشد به این دلیل که عرف جامعه در مورد این دسته جرائم بایستی عادت را احراز نموده و شخص را دارای عادت محسوب نماید. به همین دلیل برخی از حقوق‌دانان دفعاتی را که از آنها عادت استنباط می‌گردد از مسائل حکمی دانسته که دیوان عالی کشور باید نسبت بدان اعمال نظارت نماید (ر. ک. باهری، ۱۳۸۰: ص ۲۶۰). هر چند دیوان عالی کشور ارتکاب دو بار را برای تحقق جرم ضروری دانسته است (ر. ک. نوربها، ۱۳۷۵، ص ۲۴۷). مولفه دیگر که توسط برخی به عنوان یکی از عناصر دخیل در عنصر مادی بر شمرده، امرار معاش از راه خودفروشی توسط شخص روسپی است (ر. ک. صدر، ۱۳۸۲، ش ۹۸، ض ۱۶) که به نظر می‌رسد این قید دخیل در تعریف روسپیگری نیست چرا که؛ اولاً امرار معاش ریشه در عنصر معنوی حرم دارد و انگیزه شخص روسپی است و در حقوق کیفری انگیزه مرتکب تاثیری در تحقق جرم ندارد مگر بصورت استثنائی، ثانیاً، عرف وجود چنین قیدی را مورد انکار قرار می‌دهد؛ چرا که اگر فردی نه به خاطر امرار معاش بلکه به علل مختلف مثل تفنن یا لجبازی با خانواده یا همسر یا پرکردن خلاء عاطفی به چنین رفتاری رو بیاورد باز هم عرفاً روسپی محسوب می‌شود. بد نیست با نگاهی مختصر به عواملی اشاره کنیم که از عوامل موثر در تقاضای مردان و سوق دادن آنها به سمت روسپیان می‌شود:

(که البته این موارد نکاتی است که به کرات در جهت توجیه و گاه عوامل اصلی مردان جهت سوق به این سمت می‌باشد که برخی از این موارد تا حدودی نمی‌تواند دلایل منطقی از جانب بنده باشد ولی از آن جهت که این نوشتار مورد استفاده همه افراد با عقاید مختلف قرار می‌گیرد ذکر این موارد خالی از لطف نیست.)

✓ نارضایتی: مهم‌ترین عامل شکل‌گیری روسپیگری در مردان متاهل، نارضایتی جنسی و عدم رضایت از رفتار محرک از سمت همسرشان می‌باشد. این موضوع خود می‌تواند به دلیل سردش‌دگی همسر، ناتوانی در محک زدن و عدم یافتن طبع جنسی طرفین در روابط زناشویی باشد.

✓ تنوع‌طلبی مردان که می‌تواند به دلایل مختلفی از جمله تغییر ناگهانی پایگاه اجتماعی-اقتصادی خانواده و یا افراد آن، مانند تغییر مسکن از محل‌هایی محروم به مناطق مرفه و یا ارتقا شغلی یا تحصیلی در فرد یا یکی از اعضای خانواده.

✓ کاهش توجه زنان نسبت به مردان در خانواده‌هایی که فرزند اولشان تازه به دنیا آمده است.

✓ پوشش دل‌آزار و ناپسند و عدم خودآرایی زن در خانه و داشتن ظاهری فریبنده و زیبا در بیرون از خانه، این ناهمخوانی و عدم رعایت ملاحظات به خصوص در زن‌ها باعث جست و جو و طلب کردن مسائل جنسی در محیطی غیر از خانه می‌باشد.

✓ در معرض روابط جنسی آزاد بودن توسط مشاهده‌های بصری یا وسایل ارتباط جمعی که در موجه نشان دادن همچنین تنوع جلوه‌های مختلف سکس و یا مدل‌های جنسی و القای آن به مخاطب قرار گرفتن، و هم در نهایت تنوع طلب کردن مخاطبان‌شان، نقش مهمی را ایفا می‌کند.

✓ مقایسه کردن زنانی که خودآرایی کرده و ظاهری فریبنده دارند به خصوص در بیرون از خانه در مقابل همسر خود که ظاهری دل‌آزار در منزل دارند.

بخش پنجم: ویژگی مردان متقاضی

مردان، شرکای جنسی زنان منحرف جنسی به عنوان متقاضیانی که عرضه حرفه تن‌فروشی را پابرجا می‌دارد، گاه به طور محسوسی از نظر دور نگاه داشته می‌شوند. در لابلای صحبت‌های زنان مورد بررسی، نکات قابل توجهی در باب این مردان به دست آمد. پایگاه اقتصادی-اجتماعی مردان متقاضی یکی از کدهای حاصل شده می‌باشد. موضوع تأمل برانگیز و هشداردهنده، شیوع انحرافات جنسی در بین لایه لایه‌های مختلف جامعه است، به گونه‌ای که مصاحبه‌شوندگان در این پژوهش از دکتر، مهندس، دانشجو، نانوا، مغازه‌دار (سوپر مارکت)، مکانیک و حتی روحانی متقاضی سخن گفتند. به علاوه این که متقاضیان از طبقه اقتصادی متوسط و بالا بودند که اگر چه این مسأله قابل تعمیم نیست، اما نشان از این دارد که زنان روسپی در جستجوی پول هستند. به گفته مصاحبه‌شوندگان، آنان در حرفه خود به اولین چیزی که توجه می‌کنند، پول مشتریان نشان است. به لحاظ سبک زندگی می‌توان به انحرافات اخلاقی-جنسی متقاضیان و وضعیت روحی-روانی آن‌ها اشاره دارد. مشروب‌خواری، روابط نامشروع متعدد، انحرافات اخلاقی-جنسی مردان منحرف جنسی و مشکلات و بیماری‌های جنسی و آشفتگی روحی وضعیت سلامتی مردان متقاضی را تشکیل می‌داد. در چنین نگاهی مسئولیت روسپیگری بر عهده مسئولین و کسانی است که شرایط اقتصادی جامعه را تعیین میکنند و همین طور مردانی که به خاطر تمول مالی به این داستان دامن می‌زنند و متقاضی میشوند.

بخش ششم: انواع بیماری زنان روسپی

به دلیل ماهیت روسپیگری این افراد در معرض انواع بیماری‌های روحی و جسمانی قرار دارند.

بیماری‌های جسمانی عبارتند از:

- ابتلا به انواع بیماری‌های مقاربتی

بیماری ایدز: (اچ. آی. وی از طریق مایع منی (همچنین مایعی که قبل از منی خارج می‌شود) و ترشحات دستگاه تناسلی زنان و خون افراد مبتلا به آن منتقل می‌شود و افرادی که با این ترشحات، چه از طریق ارتباط با همجنس و چه از طریق ارتباط معمول جنسی تماس پیدا کنند دچار عفونت اچ. آی. وی می‌گردند. وجود بیماری‌های مقاربتی مثل سوزاک، سیفلیس و همچنین زخم‌های دستگاه تناسلی خطر آلودگی را چندبرابر خواهد کرد. بدیهی است اگر هیچ یک از دو طرف رابطه جنسی با عفونت اچ. آی. وی مبتلا نباشند به این بیماری مبتلا نخواهند شد. بعضی از گزارشات حاکی از آن می‌باشد که از طریق روابط جنسی دهانی نیز (اگرچه با احتمال کمتر) ممکن است فرد دچار عفونت با اچ. آی. وی گردد که احتمالاً در اثر زخم و خونریزی از لثه می‌باشد. گفتنی است که احتمال انتقال اچ. آی. وی از مردان آلوده به زنان در طول ارتباط جنسی به مراتب بیش از انتقال این عفونت از زنان به مردان می‌باشد؛ چون مایع منی آلوده ممکن است برای چند روز در واژن زن باقی بماند. سلول‌های ناحیه‌ی دهانه رحم نیز دارای استعداد زیادی برای سرایت اچ. آی. وی به بدن هستند. اگرچه زنان از طریق ارتباط جنسی در معرض خطر بیشتری برای ابتلا به بیماری می‌باشند، ولی به یاد داشته باشید که بسیاری از مردان مبتلا به ایدز از طریق داشتن ارتباط جنسی با زنان آلوده به این بیماری مبتلا شده‌اند و ابتلای افراد به اچ. آی. وی از طریق ارتباط جنسی معمول در بسیاری از مناطق دنیا از جمله کشورهای آفریقایی و برخی از مناطق آمریکای جنوبی به کرات مشاهده می‌شود. اگرچه در ایالات متحده این انتقال بیشتر از طریق روابط میان افراد همجنس باز صورت گرفته است، ولی در پسران جهان بیش از ۷۵٪ موارد انتقال اچ. آی. وی از طریق داشتن روابط جنسی معمول با زن آلوده بوده است. این روند در کشور آمریکا و کانادا به سرعت رو به رشد می‌باشد و بسیاری از زنان در آمریکا از طریق داشتن روابط جنسی با مردان آلوده به عفونت اچ. آی. وی، دچار این بیماری می‌شوند، هر چند که این مردان معتاد به مواد مخدر تزریقی نمی‌باشند. الگوی رفتارهای جنسی به‌خصوص در جوانان نشان می‌دهد موج بعدی بیماری در افراد عادی جامعه (غیر معتادان تزریقی) و از طریق انتقال جنسی خواهد بود و افراد بیشتری از جامعه به آن مبتلا خواهند شد.

• بیماری‌های پوستی

۴,۶. ویروس پاپیلوم انسانی (HPV یا همان زگیل تناسلی): (HPV یا ویروس پاپیلوم انسانی نوعی عفونت ویروسی است که از طریق تماس پوستی بین افراد منتقل می‌شود. تاکنون بیش از ۱۰۰ نوع HPV کشف شده که ۴۰ مورد آن از طریق آمیزش جنسی منتقل می‌شود. و می‌تواند اندام تناسلی، دهان و گلو را درگیر کند. طبق مطالعات انجام شده در مرکز کنترل و پیشگیری از بیماری‌ها، HPV شایع‌ترین بیماری جنسی است که می‌تواند هم مرد و هم زن را آلوده کند. برای انتقال این بیماری بین دو شریک جنسی لازم به دخول نیست و تنها یک تماس کوتاه می‌تواند این ویروس را منتقل کند. در موارد نادر بیماری جنسی HPV از مادر ناقل به جنین نیز منتقل می‌گردد.)

خارشک در بخش‌های مختلف بدن: (یک انگل تک سلولی که علاوه بر بروز مشکل در اندام تناسلی زنان، می‌تواند در غده پروستات مردها نیز زندگی کند و می‌تواند موجب بروز ترشحات کف مانند زرد-سبز رنگ و همچنین خارش شود. این مشکل با داروهای بدون نسخه قابل درمان نیست و نیاز است به پزشک مراجعه کنند).

۵۹۱

بیماری‌های مقاربتی تریکومونیاژیس: (تریکومونیاژیس (Trichomoniasis) یک بیماری مقاربتی است که توسط ارگانیسم‌های کوچکی به نام تریکوموناس واژینالیس به وجود می‌آید. اغلب زنان به این بیماری مبتلا می‌شوند تریکومونیاژیس شایع‌ترین بیماری مقاربتی قابل درمان در بین زنان جوان است. تخمین زده می‌شود که سالانه ۴.۷ میلیون مورد جدید ابتلا به بیماری مقاربتی تریکومونیاژیس در بین زنان و مردان در آمریکا بروز می‌کند.)

بخش هفتم: بیماری‌های روحی و روانی حاصل از روسپیگری

روسپی‌ها به انواع بیماری‌های روحی و روانی مبتلا هستند که علت آن شرایط کاری نامساعد و حس تحقیر همیشگی است. این بیماری‌های روانی آنها را تا مرز سقوط شخصیتی پیش

می‌برد و آسیب‌های جبران‌ناپذیری به آنها وارد می‌کند. از شایع‌ترین این بیماری‌های روحی می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- ✓ اختلال شخصیت
- ✓ ابتلا به انواع افسردگی
- ✓ ابتلا به انواع استرس و اضطراب‌های پایدار
- ✓ انزوای اجتماعی
- ✓ افسردگی پنهان (افسردگی خندان)

افسردگی خندان با نام Walking Depression شناخته می‌شود. زمانی به وجود می‌آید که فرد توانایی راه رفتن، صحبت کردن و خندیدن را دارد اما در عین حال خشنود نیست. افراد با این نوع افسردگی می‌توانند به سر کار بروند، روابط و مسئولیت‌های مربوط به خانه و خانواده خود را تا حد مطلوبی انجام دهند بدون اینکه حتی اجازه دهند که کسی متوجه این ناخشنودی شود. تشخیص این نوع از افسردگی بسیار دشوار بوده و بنابراین درمان و همچنین عواقب آن می‌تواند دشوار باشد.

۵۹۲

بخش هشتم: روسپیگری در کودکان

مهمترین عوامل خطر روسپی شدن کودکان عبارتند از: آزار جنسی در کودکی، فرار از منزل، اجبار به روسپیگری، حضور روسپی در بین دوستان، سابقه سوء مصرف پدر، مسئولیت تامین مخارج دیگران (بارتکفل)، سابقه سوء مصرف مواد مادر، سابقه بازداشت قبل از روسپیگری. این واقعیت که بسیاری از کودکان فراری به روسپیگری روی می‌آورند تا اندازه‌ای پیامد ناخواسته قوانین حمایتی در برابر اشتغال‌هایی زیر سن کار است اما هرگز چنین نیست که همه کودکان روسپی از خانه‌های خود گریخته باشند. سه مقوله عمده، کودکان روسپی را می‌توان تشخیص داد:

✓ فراری ها: چه آنهایی که خانه خود را ترک کرده اند و والدینشان به جستجوی آنها برنخواسته اند و چه کودکانی که مرتباً از خانه می‌گریزند اما هر بار پیدا و به خانه باز گردانده می‌شوند.

✓ گردش‌های: که اساساً در خانه زندگی می‌کنند اما ایامی را در بیرون از خانه سپری می‌کنند برای مثال هر چند وقت یک بار چند شب به خانه نمی‌آیند.

✓ اخراجی‌ها: که والدین شان نسبت به آنها بی‌تفاوتند، یا عملاً آنها را طرد می‌کنند.

هر سه مقوله فوق هم شامل پسران و هم شامل دختران است. روسپیگری کودکان بخشی از صنعت گردشگری جنسی در چند ناحیه جهان است از جمله تایلند و فیلیپین

درصد	فراوانی	کمبودهای اساسی دوران کودکی
۴۲/۵	۳۱	مهر و محبت
۲۷/۴	۲۰	درک متقابل
۲۰/۵	۱۵	نیازهای مالی
۹/۶	۷	تفریح و سرگرمی
۱۰۰	۷۳	جمع

بخش نهم: مختصری بر بررسی فقهی پدیده روسپیگری

از آنجایی که در فقه و حقوق از واژه روسپی یا روسپیگری استفاده نشده است؛ لذا نقضی در قوانین جزائی ایران مشاهده می‌گردد و باید در مواد قانونی مربوطه بازنگری شود. با توجه به فقه امامیه بهترین فرضیه ای که می‌توان تطبیق مصداق مورد بحث را نشان دهد عنوان «افساد فی الارض» می‌باشد. به عبارت بهتر می‌توان مدعی شد که روسپیگری در شرایط خاصی از مصادیق افساد فی الارض می‌باشد. چرا که می‌توان گفت روسپیان کسانی هستند که در پی فساد و به تباهی کشاندن مردم می‌باشند. عنوان افساد فی الارض به معنای اشاعه فحشا و فساد در زمین است. در قرآن کریم آمده است: قتل، به دار آویختن، قطع دست راست با پای چپ و تبعید؛ مجازات مفسد فی الارض است. بازتاب این مجازات سنگین را در ماده ۱۹۰ ق.م.ا می‌توان یافت. در صدر اسلام پدیده ای تحت عنوان روسپیگری وجود داشته و این واقعیت امری گریزناپذیر است ولی از آنجایی که در کتب فقهی، فقها به تبع روایات به حکم خاص در مورد روسپیگری در باب مجازات اسلامی نپرداخته اند این حقیقت آشکار می‌گردد که این رفتار به صورت مستقل موضوع حکمی از احکام فقهی نیست و چاره ای جز آن نیست که نحوه برخورد با آن را با کمک گرفتن از عمومات و اطلاقات سایر ادله شرعی به سامان رسانید. به جرات می‌توان گفت شاید هیچ مقطعی از مقاطع تاریخی را نتوان یافت که این پدیده به صورت کلی در یک جامعه ریشه کن شده باشد یا وجود نداشته باشد. تنها اصطلاحی که در عبارات فقها مورد اشاره قرار گرفته و شباهت بسیاری با روسپی دارد اصطلاح «المشهور بالزنا» و «المشهوره بالزنا» است. همانگونه که از ظاهر معنا پیداست منظور مردی است که به واسطه ارتکاب مکرر عمل زنا به این گناه اشتهار دارد. برخی از فقها حرمت ازدواج با زنان مشهور به زنا و برخی کراهت را استنباط کرده‌اند. در کتاب لعان؛ یکی از شرایط لعان، عقیفه بودن همسر است. لذا اگر همسر مقدوف، عقیفه نباشد (همان که اشتهار به زنا داشته باشد) یکی از پیش شرط‌های تحقق لعان وجود نداشته است، بنابراین کذف شوهر به لعان منجر نمی‌شود. از مقایسه روسپیگری و اشتهار به زنا معلوم می‌شود، در تعریف روسپیگری، تبدیل به حرفه شدن

عمل زنا و تکرار رفتار جنسی مدنظر است؛ اما در تعریف شهرت به زنا، این رفتار خارجی، عنصر محوری نیست بلکه به هر صورتی که تحقق پیدا کند باعث ترتب احکام فوق فوق خواهد شد و تکرار حقیقی رفتار جنسی در این اصطلاح دخالتی ندارد آنچه در اشتهار به زنا مهم است قضاوت عمومی در خصوص افراد یا فرد خاص است، هر چند داوری اجتماعی مبتنی بر تحقق واقعیتهای به نام زنا نباشد. در باب مجازات روسپی در فقه روایات و قانون قاطع و محکمی وجود ندارد و این نکته محرز می‌باشد که از نوع مجازات‌های قصاص و دیات نیست ولی سوال مطرح می‌شود از میان مجازات روسپیگری از کدام نوع مجازات حد یا تعزیر است؟ مجازات‌های تعزیری تنها ابزاری هستند که با تمسک به آنها می‌توان به مقابله کیفی با پدیده روسپیگری پرداخت. منظور از تعزیر فرد روسپی این است که فرد درگیر فعالیت‌های جنسی، باید مجازات شود و این مجازات امری مستقل از مجازات‌های حدی زنا است که در صورت اثبات بر فرد تحمیل می‌شود. حال اگر فردی چند بار مرتکب رفتارهای جنسی ممنوع شد - چه زنا به اثبات برسد و چه نرسد - محکوم به تحمیل مجازات تعزیری روسپیگری می‌شود. در صورت اثبات زنا، عمل وی مصداق تعدد معنوی خواهد بود ولی چون ماده ۴۶ ق.م.ا محدود به جرائم قابل تعزیر است و در این فرض «زنا» از جرائم مستوجب حد است نمی‌توان گفت تعدد معنوی تحقق یافت و مجازات اشد را اعمال نمود، بلکه باید قائل به تعدد مادی شد و مرتکب را به دو مجازات محکوم نمود. مشابه این رویکرد را قانون‌گذار در تبصره ماده ۶۳۹ ق.م.ا اتخاذ نموده است: «هرگاه بر عمل فوق عنوان قوادی صدق نماید. علاوه بر مجازات مذکور، به حد قوادی نیز محکوم می‌گردد».

نتیجه‌گیری کامل و منطقی که می‌توان از بررسی فقهی پدیده روسپیگری برداشت کرد این است که انحصار مقابله کیفی در مجازات‌های مستوجب تعزیر، نباید این نگرانی را ایجاد نماید که جامعه از ابزارهای مناسب، جهت ارائه پاسخ کیفی قاطع به این جرم محروم گردد، زیرا مجازات‌های مستوجب حد محذوره‌های مختلفی چون سختی اثبات را دارا هستند به گونه‌ای که انسان علم پیدا می‌کند که شارع در پی ایجاد مانع جهت اثبات جرائم جنسی بوده

است. همچنین عوامل سقوط مجازات مانند توبه، راه اجرای آنها را بسیار مشکل می نماید. اما در مجازات های تعزیری چنین پیچیدگی هایی وجود ندارد و امکان تحمیل مجازات به مراتب بیشتر از مجازات های حدی است، در قانون مجازات اسلامی در فصل هجدهم از کتاب پنجم (تعزیرات و مجازات های بازدارنده) که عموان جرائم ضد عفت و اخلاقی عمومی را داراست با مجازات های تعزیری شدیدی چون حبس از ۱ تا ۱۰ سال (ماده ۶۳۹ ق.م.ا) مواجه هستیم که وجود این نوع از مجازات های شدید مستوجب تعزیر، گویای این واقعیت است که امکان مقابله موثر با جرائم مشابهی چون روسپیگری وجود خواهد داشت.

بخش دهم: پیشنهاد های حقوقی اینجانب در مورد پیشگیری از این پدیده

در تمام کتب فقهی و حقوقی تا کنون خوانده ایم و البته تمام حقوق دانان و شارعان بر این عقیده اند که اگر رفتار نابهنجار یا ضد اجتماعی ناشی از بیماری باشد، قابل مجازات نیست پس اگر در مواردی روسپیگری ناشی از بیماری روانی باشد بر حسب آیه قرآن کریم «لیس علی المریض حرج» نباید آنها را مجازات کرد و باید اقدام به درمان و نگهداری آنان نمود ولی اگر فرد روسپی بیمار روانی نباشد باید مجازات اسلامی اجرا شود. شخصیت های ضد اجتماعی، در صورت ارتکاب جرم علی القاعده مجازات می شوند اما مجازات آنها نباید موجب تشدید جرم شود زیرا برخی از آنها از مجازات لذت برده و گاه افتخار می کنند که دیگران بدانند که چندین سال زندان بوده اند. اختلال شخصیت ضد اجتماعی از نظر قانونی رافع مسئولیت کیفری نیست. در مطالعه ای که وجود بیماری های روانی را در زنان خیابانی می سنجید، مشخص گردید که ۵۰ درصد آنان دچار اختلالات روانی بارز هستند که قاعدتا نیازمند معالجه می باشند. پس در چنین شرایطی می توان اظهار کرد که این عمل ناشی از بیماری فرد است، مجازات بیمار از نظر شرعی و پزشکی و انسانی جایز نیست و اما با مراجعه به متون فقهی امکان مجازات افراد روسپی وجود دارد و سکوت قانون قابل توجیه نمی باشد. همچنین با توجه به سایر موارد ق.م.ا در جرائم علیه عفت و اخلاق عمومی و با مد نظر قرار دادن ضرورت رعایت رویکردی یکنواخت در عرصه سیاست کیفری ماده ذیل به عنوان پیشنهاد بیان می گردد:

«هر زنی که اشتغال به زنا داشته باشد علاوه بر مجازات مندرج در باب حدود، به حبس از ۶ ماه تا ۳ سال و مبلغ ۳۰ میلیون تا ۱۰۰ میلیون ریال محکوم خواهد شد.»

در ارتکاب جرم برخی افراد میزان پاداش و تنبیه ناشی از چنین فعلی را می‌سنجند. اگر مقدار پاداش (درآمد) ناشی از این عمل، در قیاس با تنبیه آن بیشتر باشد یا آنکه فرد بسنجد که نهایت مجازاتش تا حدی است که در مجموع برای او سود آور است ارتکاب جرم برایش عادی می‌شود باید سعی شود آبروی افراد به عنوان سلاحی کارآمد به کار برود تا آنها را بدین وسیله از کار خلاف منع نمود به طوری که افراد بدانند، با ارتکاب جرم ممکن است آبروی‌شان برود و از موهبت‌های اجتماعی محروم شوند اما وقتی فرد در ملا عام مجازات شود و همه آنچه برایش مهم بوده است از دست بدهد دیگر نگران از دست دادن آن نیست. البته فارغ از مجازات‌هایی که شارع مقدس حکم کرده که علنی اجرا شود چراکه مسلماً فلسفه‌ای در اینگونه موارد بوده است اما در سایر موارد بهتر است غیرعلنی باشد تا فرد در جهت حفظ آبروی خود بکوشد و از بزهکاری دوباره بپرهیزد. از سوی دیگر مجازات‌های علنی به جز آنچه صریحاً توسط شارع مقدس حکم شده است حساسیت جامعه را نسبت به جرم و مجازات از بین می‌برد و این امور را عادی جلوه می‌دهد. اینکه در حوزه تامین اجتماعی قانون حمایتی داشته باشیم که باعث شود زنان به سمت روسپیگری گرایش نداشته باشند را باید مطرح نمود. همان‌طور که در فصل سوم قانون اساسی که حقوق ملت مطرح می‌شود بحث حمایت از حقوق زنان مورد توجه قرار گرفته است اما باید قانون‌هایی داشته باشیم که از به وجود آمدن چنین طبقه‌ای جلوگیری و پیشگیری کنیم و در چند مورد در سطح پیشگیری از این پدیده اشاره می‌کنیم:

۱. آموزش کافی والدین در خصوص ازدواج اجباری فرزندان و یا ازدواج‌هایی که بدون تحقیقات کافی در خصوص طرف مقابل (اعتیاد، انحرافات اجتماعی، اخلاقی) صورت می‌گیرد که منجر به بروز اختلافات خانوادگی شدید شده و نهایتاً با جدایی زوجین تاثیر بر انحراف فرزندان به ویژه روسپی شدن دختران دارد. (با توجه به اینکه بسیاری از زنان و دخترانی که به سمت این موضوع کشیده شده‌اند از روابط

خانوادگی مناسبی برخوردار نبوده‌اند، لذا به نظر می‌رسد که این افراد در زمینه مهارت‌های ارتباطی و مقابله‌ای دچار ضعف باشند و آموزش آنها در این زمینه لازم به نظر می‌رسد.

۲. بالابردن آگاهی‌های عمومی در خصوص علائم ظاهری و ویژگی‌های رفتاری معتادان و یا افرادی که دارای انحرافات اجتماعی-اخلاقی هستند تا از ازدواج فرزندان با چنین افرادی جلوگیری شود.

۳. اجباری نمودن آموزش‌های پیش از ازدواج و ارائه خدمات مشاوره‌ای قبل از ازدواج در زمینه مهارت‌های زندگی و مهارت‌های ارتباطی زوجین و تاثیر طلاق بر انحرافات فرزندان؛ تا زوجین با آگاهی کامل اقدام به ازدواج نموده و با کاهش میزان جرایم‌ها و طلاق از اثرات آن بر فرزندان پیشگیری شود.

۴. آموزش والدین از طریق رسانه‌های عمومی، مدارس، برگزاری سخنرانی در فرهنگ‌سراها و اماکن عمومی در خصوص نحوه ارتباط با همسر و فرزندان و توجیه این مطلب که ارتباط نامناسب در خانواده یا عدم آن چه نقشی در رفتارهای فرزندان دارد. همچنین آموزش مذهب در واکسینه کردن اعضای خانواده در مقابل انحرافات.

۵. اختصاص دادن محلی از طرف اداره کار و رفاه اجتماعی و با هماهنگی قوه قضائیه برای کار کردن زنان مطلقه و بیوه مانند تولیدی‌های پوشاک و... به این ترتیب که برای مثال با هماهنگی با دادگستری و اداره ثبت احوال، این زنان به این اماکن جهت کار و کسب درآمد کافی جهت گذران زندگی خود و یا گاه‌درآمدی جهت خرجی سرپرستی کودکان خود معرفی شدند.

۶. اختصاص وام به خانم‌های مطلقه و بیوه با شرایط آسان تر تا بتوانند کسب و کاری جهت گذران زندگی خود فراهم آورند.

نتیجه گیری

روسیگری نوعی زندگی خطرناک و سخت است که به سبب آمیختگی دلایل چندگانه فردی، خانوادگی و ساختاری در بروز آن، فرار قربانیان از این گرداب سهمگین بسیار دشوار می‌نماید (Cimino, ۲۰۱۲: ۱۲۴۸). پدیده‌ای توأم با تحقیر، تهدید، ارباب، آزار زبانی و جنسی، شی‌انگاری و خشونت مفرط فیزیکی علیه زنان روسپی (Farley & Colleguse, ۲۰۰۵: ۲۴۴). پدیده‌ای که در زیر پوست جامعه ما قدرتمندانه در حال زیستن است و چون گردابی ترسناک نه تنها تمامی هویت زن را در خویش فرو می‌بلعد بلکه جامعه‌ای را در تنفس مرگبار خویش به تباهی می‌کشاند، عرصه‌ای که گستره مصادیق بسیار است و درجات متعددی را در خود جای داده است، از روسپی سطح پایین گرفته تا روسپی سطح مشخص. درجاتی که با صعودش هویت زن را به نزول می‌کشاند. به اعتقاد سیمون دوبووار کلمه «روسپی مشخص» برای نمایاندن تمام زن‌هایی است که نه تنها با پیکر خود بلکه با تمام شخصیت خود چون سرمایه‌ای خاص بهره‌برداری می‌کند. زن در این راه موفق می‌شود که نوعی استقلال کسب کند، پولی که گرد می‌آورد، نامی که شهره می‌کند، همان‌طور که کالایی را مشهور می‌کنند، برای او استقلال به عمل می‌آورد. بزرگ‌ترین بدبختی او این است که نه تنها استقلال او آن روی دروغین سکه هزار وابستگی است، بلکه این آزادی هم منفی است. تمساحی که روسپی باید لذت، عشق و آزادی خود را فدایش کند، حرفه‌اش است (کامکار و دیگران، ۱۳۸۱: ۵۲). تبادل عرضه و تقاضای تن فروشی بین زنان متعلق به طبقات اقتصادی پایین و متوسط با مردانی از طبقه اقتصادی متوسط رو به بالا و بالا باز هم پای دلایل اقتصادی را به میان می‌کشاند، اما باید بدین نکته اشاره کرد که فروش تن چون گذشته نه به جهت تأمین نیازهای اولیه که در اکثریت موارد با هدف رسیدن به موفقیت مادی‌ای که تصویر مطلوب ثروت را تا اندازه‌ای به تحقق درآورد انجام می‌گیرد

روسیگری نتیجه از اعتدال خارج شدن نیازهایی است که از کانال صحیح منحرف شده‌اند، و این وضعیت ریشه در گذشته‌های زن روسپی دارد گذشته‌هایی که گاهی تا قبل از تولد وی

نیز می‌رسد. «خانواده» به عنوان فراهم‌کننده بستر کشت و رشد روسپیگری مهم‌ترین نقش را عهده‌دار شده است. آموزه‌هایی که یک فرد به ویژه در سنین حساس کودکی و نوجوانی از فضای خانواده فرا می‌گیرد اصلی‌ترین بدنه سبک زندگی فرد را تشکیل خواهد داد. باز و بی‌پرده بودن فضای جنسی که سبب آشنایی زود هنگام و غیر صحیح دختر با مسائل جنسی گردد از یک طرف و فقدان هر گونه آموزش جنسی به فرزند که زمینه‌ساز به‌دست آوردن اطلاعاتی گاه غیرواقعی از منابع دیگر در زمینه مسائل جنسی می‌شود، موجبات انحراف دختر را ایجاد می‌کند. عدم کنترل صحیح بر رفتار و روابط و به طور کلی تمامی جنبه‌های زندگی فرزند به دلایلی چون زیاد بودن تعداد فرزندان، اعتماد بیش از اندازه بر فرزندان، سالخورده بودن والدین، غافل شدن از فرزندان به دلیل دغدغه‌های زندگی از عوامل سوق دادن فرزندان به دنیای روسپیگری به شمار می‌رود. فقدان پیوند عاطفی بین فرزند و والدین، بی‌بند و باری جنسی والدین، اعتیاد والدین از جمله دیگر عواملی است که در بروز این انحراف بر دوش نهاد خانواده سنگینی می‌کند. بدین ترتیب آموزش به خانواده‌ها به عنوان اولین راه پیشگیری از ایجاد و پیشروی روسپیگری طلایه‌دار می‌باشد. برنامه‌ریزی هوشمندانه برای محتوای رسانه‌ها به‌ویژه تلویزیون به دلیل همه‌گیر بودن مخاطبانش، برگزاری دوره‌های آموزشی رایگان در مساجد و مؤسسات مردمی، برنامه‌ریزی دقیق محتوایی و نظارت اجرایی بر جلسات اولیا و مربیان در مدارس در جهت آموزش تربیت صحیح فرزندان و چگونگی رفتار با فرزندان به‌ویژه فرزند دختر به والدین به‌ویژه در مناطقی که فقر اقتصادی و فقر فرهنگی به طور توأمان حضور دارد می‌تواند مؤثر واقع گردد.

روسپیگری پدیده‌ای بسیار پیچیده، چندبعدی، ناآشکار و تودرتوست که در جامعه ما به لایه‌های زیرین خزیده و به صورت گسترده در زیر لایه‌های عمیق نفس می‌کشد و به زیست خود ادامه می‌دهد. بدین گونه است که به ویژه در سال‌های اخیر توجه زیادی را به خود معطوف نموده و سازمان‌ها و نهادهای فرهنگی و اجتماعی را جهت مهار و کنترل به تکاپو واداشته است. تلاشی که تنها زمانی مثمر واقع می‌گردد که شناختی صحیح و عمیق از این

آسیب اجتماعی حاصل شده باشد. هدف این پژوهش رسوخ به بطن دنیای زنان روسپی و دست یافتن به واقعیت ملموس تجربه زیسته آنان بوده است.

سن ازدواج و فاصله سنی از همسر می‌تواند از عوامل اختلافات خانوادگی و به دنبال آن روی آوردن به روسپیگری محسوب شود. تحمیل و اجبار والدین در ازدواج‌هایی که دختران بدون رضایت و علاقه تن به ازدواج داده‌اند باعث شده که این دختران به مرور به انحراف و به دنبال آن روسپیگری کشیده شده‌اند.

وضعیت بد اقتصادی در دختران به خصوص در زنان مطلقه و بیوه سبب گرایش آنان به این پدیده می‌شود که این یکی از موارد غیرقابل اغماض می‌باشد. می‌توان گفت فقر از عوامل موثر در اقدام به روسپیگری است. در تحقیقاتی که از افراد روسپی به عمل آمده است آنان معتقد به نقش اساسی والدین در گرایش آنان به روسپیگری هستند؛ عواملی مانند طلاق، جدایی والدین، خشونت والدین و همسر، کمبود عاطفی و عدم ارضای نیاز به محبت از جمله عوامل موثر در روی آوردن به روسپیگری است.

همچنان، مجموع خودفروشی در میان بی‌سوادها و کم‌سوآدها بسیار بیشتر از گروه باسوادهاست پس تحصیلات پائین از جمله عوامل موثر بر روسپیگری شناخته شده است.

۶۰۱

درصد بالایی از زنان روسپی معتقدند فرار از خانه در اقدام آنان به خودفروشی موثر بوده است و تعدادی از آنان قبل از شروع به روسپیگری مورد سوءاستفاده جنسی قرار گرفته‌اند که این سوءاستفاده اغلب از جانب غریبه یا دوست پسر رخ داده است.

اعتیاد به مواد مخدر در بین روسپیان خیابانی بسیار رایج است. به علاوه تعدادی از روسپیان پس از آغاز اعتیاد به فحشا گرفتار شده‌اند و درصد کمی پس از اقدام به روسپیگری شروع به مصرف مواد مخدر کرده‌اند.

پس می‌توان گفت در فرضیه اول عنوان می‌شود که بین پایگاه‌های اجتماعی خانواده که شامل میزان تحصیلات والدین، شغل والدین و وضعیت اقتصادی آنان می‌باشد و روسپیگری

رابطه وجود دارد در فرضیه دوم عنوان می‌شود که بین گرایش‌های مذهبی والدین و اختلافات خانوادگی و روسپیگری رابطه وجود دارد. فرضیه سوم عنوان می‌کند بین اعتیاد والدین و روسپیگری رابطه وجود دارد که البته در مورد اعتیاد خود روسپیان نیز وجود دارد و اعتیاد یک عامل غیر قابل انکار در درصد بالایی از گرایش افراد به روسپیگری می‌باشد. در فرضیه چهارم مطرح می‌شود که بین انحرافات اجتماعی و اخلاقی والدین که شامل خرید و فروش مواد مخدر و مشروبات الکلی و رفت و آمد با افراد ناباب، خیانت به همسر، دزدی، روابط نامشروع و داشتن سابقه زندان می‌شود با روسپیگری رابطه وجود دارد. این عامل را می‌توانیم در روابط صمیمانه والدین با فرزندان شان نیز بررسی کنیم. میزان علاقه مندی والدین به یکدیگر، میزان احترام متقابل بین والدین، هماهنگی در تربیت فرزندان، مشورت کردن در خصوص امور خانه، درگیری لفظی والدین (تحقیر، توهین، تهمت، تهدید)، درگیری فیزیکی (کتک کاری) نیز از عوامل موثر در این پدیده در بین فرزندان گزارش شده است. سن ورود به روسپیگری در ایران بین ۱۶ الی ۲۲ سال و هنوز بالاتر از معیار جهانی است. تحقیقات نشان می‌دهد در ایران این سن در حال کاهش است و به لحاظ جغرافیایی در شهر تهران و در محل‌های فعالیت تقریباً متمرکز و در مسیر خیابان‌های اصلی شهر، بازار روسپیان است که از این لحاظ با الگوهای جهانی بازار تن‌فروشی مشابهت دارد. در مجموع بر اساس یافته‌های تحقیق حاضر تاثیرگذاری عوامل متعددی چون وضعیت اقتصادی، تحصیلات پایین، فرار از خانه، سوءاستفاده جنسی، اعتیاد به مواد مخدر، وضعیت نامناسب خانوادگی و طلاق، جدایی و خشونت والدین، کمبود عاطفی، ازدواج توأم با اجبار والدین در سنین پایین و اختلاف سنی زیاد زوجین با یکدیگر در اقدام به روسپیگری نشان داده شد.

همین امر ضرورت اجتناب از هرگونه نگاه مکانیکی تقلیل‌گرایانه در فهم و تبیین پدیده‌های اجتماعی از جمله روسپیگری را برای برنامه‌ریزان، وجوه مختلف حیات اجتماعی بیش از پیش روشن می‌سازد.

سخن نهائی

بنا بر مباحث مطرح شده معلوم می‌گردد برای پیشگیری و مبارزه با انحرافات اجتماعی به معنای اعم و پدیده شوم روسپیگری به معنای اخص باید از یک سو به اجرای راه‌های فرهنگی توجه و عنایت خاص شود؛ و از سوی دیگر با توجه به پویایی و غنای فقه امامیه و انعطاف‌پذیری و فراگیری قوانین آن و قابل انطباق بودن با عنوان افساد فی الارض بودن با این بزه مبارزه گردد و ضروری است ضمن تدوین مواد قانونی مربوطه تحت نظارت و با تنفیذ ولی امر عادل، راهکارهای قانونی با قاطعیت و غلظت اجرا شود تا از همان ابتدا کمترین افراد به این سمت کشیده شوند و جامعه به سلامت و امنیت خود به صورت نسبی برسد و به شاخصه‌های یک جامعه پاک نزدیک گردد.

و در نهایت...

از زبان یک سکس وورکر (فاحشه):

برای آنکه وقتی را با مردی بگذرانم ۳۵۰ فرانک سوییس می‌گیرم.

یک ساعت در واقع اغراق است. اگر در آوردن لباس‌ها را حساب نکنیم و تظاهر به محبت و صحبت درباره مسائل پیش پا افتاده و لباس پوشیدن را کنار بگذاریم، کل این مدت می‌شود یازده دقیقه رابطه جنسی. یازده دقیقه... دنیا دور چیزی می‌گردد که فقط یازده دقیقه طول می‌کشد!!! به خاطر این یازده دقیقه در یک روز ۲۴ ساعته (با این فرض که همه زن و شوهرها هر روز عشق بازی کنند که مزخرف است و دروغ)، مردم ازدواج می‌کنند، تشکیل خانواده می‌دهند، گریه بچه را تحمل می‌کنند، مدام توضیح می‌دهند که چرا دیر به خانه آمده‌اند، به صد تا زن دیگر نگاه می‌کنند با این آرزو که آنها چرخه دور دریاچه ژنو بزنند، برای خودشان لباس‌های گران می‌خرند و برای زن‌هایشان لباس‌های گران‌تر، به فاحشه‌ها پول می‌دهند تا جبران کمبودشان را در زندگی زناشویی‌شان بکنند در حالیکه اصلاً نمی‌دانند این کمبود چیست؟ برای همین یازده دقیقه که:

صنعت لوازم آرایش، رژیم غذایی، باشگاه‌های ورزشی، پورنوگرافی، صنعت عطر و ادکلن، بارها و کاباره‌ها، فاحشه خانه‌ها، صنایع مشروبات الکلی و... قدرت می‌گیرند. و تازه وقتی مردها دور هم جمع می‌شوند، برخلاف تصور زن‌ها، اصلاً در مورد زن‌ها حرف نمی‌زنند... از کار و پول و ورزش حرف می‌زنند... یک جای تمدن بشری ما ایراد اساسی دارد! یک جای این «آدمیت» می‌لنگد. واقعا می‌لنگد و نه تو می‌دانی و نه من... تمدن بشری «خدا» را فراموش کرده است. یادش رفته خدا حاضر است و ناظر... یادش رفته هدف معنویت است نه مادیت...

این بشریت عنصر اصلی و وجودی هستی را فراموش کرده؛ «خدا»

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

منابع و مآخذ

- اردبیلی، محمدعلی (۱۳۷۹)، حقوق جزای عمومی، چ ۱: تهران، نشر میزان
- آزمایش، سید علی (بی تا)، تقریرات درس حقوق جزای عمومی دانشگاه تهران
- اجتهادی، م. (۱۳۸۲). دایره المعارف زن ایرانی. بنیاد دانشنامه بزرگ فارسی. وزارت علوم و تحقیقات و فناوری. مرکز امور مشارکت زنان ریاست جمهوری. ج ۲.
- آقائی نیا، (۱۳۸۵)، جرائم علیه اشخاص، چ ۱، تهران: نشر میزان
- انصاری، سارا وغرائی، بنفشه و افسر کازرونی، پروین (۱۳۹۰)، مقاله اختلال های شخصیتی و شیوه های رویارویی در زنان روسپی، سال هفدهم، شماره ۱
- باهری، محمد (۱۳۸۰)، نگرشی به حقوق جزای عمومی، چ ۱، تهران: مجمع علمی و فرهنگی مجد
- برهانی، محسن، مقاله سیاست کیفری ایران در قبال روسپیگری، (پائیز ۱۳۸۸)، شماره ۴۵ (علوم اجتماعی؛ مطالعات راهبردی زنان)
- دهخدا، علی اکبر (۱۳۷۷)، لغت نامه، چ ۲، تهران: انتشارات دانشگاه تهران
- ستوده، ه. ۱. (۱۳۸۲) آسیب شناسی اجتماعی. انتشارات آوای نور
- ستوده، هدایت الله (۱۳۸۹)، آسیب شناسی اجتماعی، جامعه شناسی انحرافات، تهران: آوای نور
- شام بیاتی، ه. (۱۳۷۲)، بزهکاری اطفال و نوجوانان، تهران: انتشارات پژنگ .

- صدر، شادی (۱۳۸۲)، «چه کسی باید مجازات شود خریدار یا فروشنده»، ماهنامه زنان، فروردین (شماره ۹۸).
- مواد مخدر به روایت اسناد ساواک (۱۳۸۳)، تهران: ستاد مبارزه با مواد مخدر
- میرعنایت، پروین و عابدی، محمدرضا وایزدی، راضیه (۱۳۹۶)، مقاله تاثیر روان درمانی مبتنی بر تحلیل عملکرد بر کیفیت زندگی و عزت نفس زنان روسپی، سال هجدهم، شماره ۲، صص ۲۲-۳۶.
- نجفی، محمدحسن (بی تا)، جواهرالکلام فی شرح شرایع الاسلام، چ ۷، بیروت: دار احیاء التراث العربی
- نوربها، رضا (۱۳۷۵)، زمینه حقوق جزای عمومی، چ ۲، تهران: کانون وکلای دادگستری

Reference:

- Becker, Gary (1974) A Theory of Marriage The Journal of Political Economy, University of Chicago Press, Part 2, 82(2):11-26.
- Gardner, Bryan A, (2004), Black's Law Dictionary, USA, Thomson West.
- Gardner, Thomas J, Terry M, Anderson, (2006), Criminal Law, Canada, Thomson Wadsworth.
- Martin, Elizabeth A, (1997), Oxford Dictionary of Law, New York, Oxford University press.
- Scheb, John M, John M. Scheb, (1999), Criminal Low, USA, Thomson Publishing Company.